

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки,
управління, права та інформаційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦІНИ ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ

освітньо-професійної програми Економіка підприємства
спеціальність 051 Економіка
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь бакалавр

Розробник:
Даниленко Вікторія –
доцент кафедри маркетингу,
к.е.н., доцент

Гарант ОПП:
Дивнич Ольга –
доцент кафедри економіки,
к.е.н., доцент

Полтава
2021 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Ціни та ціноутворення <i>вибіркова дисципліна загальної підготовки</i>
Назва структурного підрозділу	Кафедра маркетингу
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Даниленко Вікторія , к.е.н., доцент Контакти: ауд. 462 (навчальний корпус № 4) e-mail: viktoriiia.danylenko@pdaa.edu.ua тел. 0669089325 сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/danylenko-viktoriya-ivanivna
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	<i>Базові знання з «Економічна теорія», «Економіка підприємства».</i>

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти широких теоретичних, практичних знань і вмінь щодо ролі і місця ціни у економічних відносинах; сутності цінової політики, стратегії та методів ціноутворення; особливостей ціноутворення на ринках факторів виробництва та у різних галузях народного господарства; ролі державного регулювання процесів ціноутворення, макроекономічних та зовнішньоторговельних аспектів ціни, ціноутворення у системі маркетингу.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань про основні теорії ціноутворення; методологічні основи формування ціни; особливості ціноутворення в залежності від типів ринків, в тому числі і на світовому ринку; роль держави в процесі формування цін та особливостей ціноутворення на ринку споживчих товарів і послуг; набуття умінь та навичок використання методів роботи у даній сфері, орієнтування в конкретних практичних ситуаціях.

Компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

фахові:

СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК 16. Уміння розробляти елементи продуктової, цінової, збутової, кредитної, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання:

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 26. Набути навички розробки продуктової, цінової, збутової, кредитної, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики підприємства.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Ціна та її сутність, функції цін в економіці

Еволюція поглядів на природу ціни в економічній науці. Вартість товару та її грошове вираження. Індивідуальна та суспільна вартість. Фактори, що спричиняють відхилення ціни товару від його вартості. Економічна сутність ціноутворення на макро- і макрорівнях. Функції ціни у ринковій економіці. Характеристика цінового механізму.

Тема 2. Принципи ринкового ціноутворення

Формування попиту і пропозиції. Еластичність попиту за ціною. Еластичність пропозиції за ціною. Формування ціни ринкової рівноваги. Ціна як інструмент врівноваження попиту і

пропозиції на конкурентному ринку. Фактори маркетингового середовища, що враховуються при встановленні розміру ціни. Паритет та диспаритет цін.

Тема 3. Ціноутворення на ринках різних типів.

Кон'юнктура ринку та її показники. Дослідження ринку при встановленні цін. Фактори, що впливають на тип ринку за ознакою ступеня конкурентності. Особливості ціноутворення на ринку досконалої конкуренції. Особливості ціноутворення на ринку монополістичної конкуренції. Особливості ціноутворення на олігополістичному ринку.

Тема 4. Система цін

Сутність ціни як ринкової категорії. Система цін. Принципи диференціація цін. Види цін за рівнем лібералізації. Види цін в залежності від сфери обігу, за характером реалізації товару. Базові умови постачання товару в ціні згідно з ІНКОТЕРМС. Знижки і надбавки до цін, їх призначення, розрахунок та основні види. Ціни АПК.

Тема 5. Витрати в структурі ціни виробництва

Собівартість продукції. Загальна класифікація витрат виробництва і витрати обігу за різними ознаками. Методичні підходи до обчислення різних видів витрат. Калькуляція собівартості за елементами і статтями витрат та типова номенклатура.

Тема 6. Прибуток у структурі ціни виробництва

Прибуток та необхідний (цільовий) прибуток для забезпечення конкурентоздатності підприємства. Розподіл загального цільового прибутку в ціні одиниці товару. Норматив прибутку в ціні одиниці продукції та типи нормативів рентабельності, які використовуються у комерційній практиці. Загальна схема розрахунку ціни виробництва товарів (послуг). Визначення мінімального та оптимального обсягів виробництва та реалізації за методом розрахунку порогу беззбитковості.

Тема 7. Методи встановлення цін

Методи встановлення цін. Сутність витратного ціноутворення. Маркетингові методи ціноутворення. Сутність нормативно-параметричного ціноутворення. Реакція суб'єктів ринку на зміну цін.

Тема 8. Державне регулювання цін

Необхідність та завдання державного регулювання цін. Законодавча основа державного регулювання цін в Україні. Органи, що здійснюють державне регулювання цін в Україні та розподіл їх повноважень. Методи державного регулювання цін (тарифів). Державний контроль на цінами.

Тема 9. Цінова політика підприємства

Сутність ціноутворення, як складової комплексу маркетингу підприємства. Особливості розробки і реалізації цінової політики підприємства. Принципи і фактори цінової політики підприємства. Види цінової політики підприємства. Поточне (оперативне) регулювання цін. Алгоритм маркетингової розробки і розрахунку ціни.

Тема 10. Цінова стратегія підприємства на ринку

Зв'язок розробки цінової політики підприємства з маркетинговими цілями підприємства на ринку. Види цінових цілей підприємства. Вибір цінової стратегії підприємства для кожного виду товару. Основні цінові стратегії підприємства на ринку. Цінові лінії.

Тема 11. Встановлення цін на експортну продукцію

Сутність зовнішньоекономічної діяльності України та структура цін експорту та імпорту. Фактори, що впливають на загальні принципи ціноутворення у ЗЕД. Фактори, що впливають на рівень цін експорту. Сутність світових цін, специфіка їх формування. Види світових цін та їх характеристика. Механізм поправок при встановленні експортної ціни.

11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Виконання практ.	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Реферат	Презентація	Екзамен	
Тема 1. Ціна та її сутність, функції цін в економіці.	1	2	2				5
Тема 2. Принципи ринкового ціноутворення.	1	2	2				5
Тема 3. Ціноутворення на ринках різних типів.	1	2	2				5
Тема 4. Система цін.	1	2	2				5
Тема 5. Витрати в структурі ціни виробництва.	1	2	2				5
Тема 6. Прибуток у структурі ціни виробництва.	1	2	2				5
Тема 7. Методи встановлення цін.	1	2	2				5
Тема 8. Державне регулювання цін.	1	2	2				5
Тема 9. Цінова політика підприємства.	1	2	2				5
Тема 10. Цінова стратегія підприємства на ринку.	1	2	2				5
Тема 11. Встановлення цін на експортну продукцію.	1	2	2				5
За будь якою темою на вибір				3	7		10
За будь якою темою на вибір				3	7		10
Разом	12	24	24	6	14	20	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Окландер М.А., Чукурна О.П. Маркетингова цінова політика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 284 с.
2. Корінєв В.Л., Корецький М.Х., Дацій О.І. Маркетингова цінова політика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019, 200с.
3. Останкова Л., Литвинов Ю., Литвинова Т., Подгорная О. Ціноутворення в умовах ринку. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 400с.
4. Бакунов О.О., Кучеренко Ю.О. Цінова політика підприємства: навч. посіб. Донецьк: Дон НУЕТ, 2016. 111 с.
5. Малініна Н.М., Причєпа І.В., Кавецький В.В. Ціни і ціноутворення: практикум. Вінниця: ВНТУ, 2015. 63 с.

6. Шульга О.А. Ціноутворення: курс лекцій: навч. посіб. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 110 с.
7. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Завадських Г.М. Ціноутворення: курс лекцій. Мелітополь: Люкс, 2020. 193 с.
8. Паундстоун В. 9,99. Міф про чесну ціну / пер. з англ. Д. Кожедуб. Київ: Наш Формат, 2018. 344 с.
9. Карпенко Н.В. Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст: монографія. Київ: ЦУЛ, 2016. 252 с.
10. Колесников О.В. Ціноутворення: навч. посіб. 3-тє вид., виправл. та доповн. Київ: ЦУЛ, 2016. 159 с.

Допоміжні

1. Бурліцька О.П. Маркетингове ціноутворення: конспект лекцій. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2019. 43 с.
2. Даниленко В.І., Боровик Т.В., Калюжна Ю.П. Ціноутворення та логістичні аспекти в основі рекламної діяльності. Науковий погляд: економіка та управління (правонаступник наукового журналу «Вісник Академії митної служби України. Серія: «Економіка»). 2018. №1 (59). С. 96 – 101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2018_1_15.
3. Даниленко В.І., Боровик Т.В., Калюжна Ю.П. Збутова та цінова діяльність в управлінні конкурентоспроможністю підприємства. Галицький економічний вісник. Науковий журнал Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя. 2019. №2(57). С. 63-72 (0,18). URL: <http://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/57/599.pdf>
4. Даниленко В.І., Боровик Т.В., Калюжна Ю.П. Маркетингові дослідження у формуванні цінової та логістичної політики підприємства. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки» (Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series “Economic Sciences”) №2. 2020 р. С.83-91. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8129>
5. Даниленко В.І., Дядик Т.В., Дикопауленко В.М. Ціни та чинники маркетингової цінової політики в агробізнесі. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 4 (31) 2021. С. 58-64. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/31_2021/11.pdf.
6. Даниленко В.І., Дядик Т.В. Тенденції розвитку ринку праці Полтавського регіону. *Економіка і організація управління*. Випуск 3 (43) 2021. С. 147-156. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11130>
7. Даниленко В.І. Формування ефективної маркетингової цінової політики українського агроекспорту. *Матеріали науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2016 році* (м. Полтава, 17-18 травня 2017 року). Полтава: ПДАА, 2017. С. 33-37.
8. Даниленко В.І. Вплив збутової та цінової політики на конкурентоспроможність підприємства, *Міжнародна науково-практична конференція «Наукове забезпечення економічного розвитку, правового регулювання і управління в агропромисловому комплексі»* (м. Полтава, ПДАА, 29 березня 2019 року), с. 174-177.
9. Даниленко В.І. Особливості маркетингового ціноутворення на продуктовому ринку України. *Науково-практична конференція професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2018 році* (м. Полтава, 16-17 травня 2019 року), с. 76-78
10. Даниленко В.І., Боровик Т.В. Формування адаптивних цінових стратегій в логістичній системі АПК. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»*. Полтава, 2020 С.62-65
11. Даниленко В.І. Особливості маркетингової цінової політики у сфері послуг. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи у 2019 р.* (м. Полтава, 22-23 квітня 2020 р.). Полтава: РВВ ПДАА. 2020. С. 12-14.

<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2908/vyklad-konf-2020.pdf>

12. Даниленко В.І. Цінові тренди на ринку зерна у світі та в Україні. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році* (м. Полтава, 14 травня 2021 року). Полтава: РВВ ПДАА, 2021. С. 8-10.

https://www.pdaa.edu.ua/lib/conf2021/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_2021.pdf

13. Даниленко В.І., Дядик Т.В. Особливості ціноутворення брендів. *Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції*: зб. наук. пр. Полтава: ПП «Астроя», 2021. С. 258-261. URL:

https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/tezi_zbirnik_s_176_1.pdf

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Центр соціально-економічних досліджень. URL: www.caseukraine.com.ua.
3. Сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Інкотермс 2020 в Україні. URL: <https://incoterms2020.com.ua/terms>
5. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України URL: www.me.gov.ua
6. Офіційний сайт торгово-промислової палати України. URL: <http://www.ucci.org.ua/ua/main.html>;
7. Офіційний сайт Міжнародної торгової палати. URL: <http://www.iccwbo.org/>.